

KERESZTÉNY MAGVETŐ

LXXIV. ÉVF. 1942.

JULIUS—OKTÓBER

4—5. FÜZET.

Vitéz nagybányai Horlhy István.

A világtörténelem legvéresebb és leghatalmasabb háborúja dül. Az európai szárazföld egy összefüggő harcszintér a francia partoktól a Kaukázusig és a Földközi tengertől az északi Jeges tengerig. Ázsiában az ősi kínai birodalom vívja élet-alál harcát a fajrokon japán néppel, miközben a „Felkelő nap” minden csodálatot kiérdemlő katonái egymásután kényszerítik térdre az angol és amerikai világhatalmak előretolt bástyáit. Afrika homoksivatagain német páncélosok ezrei nyomulnak a nilusi éléskamra felé. A hatalmas tengereken nincsen már egy biztonságos hely. A szárazföldet és a tengert borító légűrben a harci és bombázó gépek megszámlálhatatlan tömege zúg, cikázik halált és pusztulást hagyva maga után.

Ez lett hát a páriszkörnyéki és trianoni békeparancsok következménye. Az elvetett mag kikelt és alig húsz esztendő múlva tűzbe-vérbe borította az egész világot.

A szent istváni birodalom népe sem nézhette ölbetett kézzel ezt a nagy világégést. Nekünk is volt és van leszámolni valónk. Nekünk is van visszafizetni való tartozásunk azért a halatlán igazságtalanságért, mely az ezer esztendő országot fel-darabolta.

Amikor ráánkzakadt a trianoni szomorú éjszaka; amikor ezer esztendő történelmünk legsötétebb, legvéstjóslobb fellegei borították be a magyar eget; amikor a Kárpátok övezte gyönyörű ország darabokra szakadt és prédára leső ellenség szaggatta, tépte a lefegyverzett, elesett nemzet testét; amikor a határokon innen és túl minden magyar ember tekintete a csonka roncs felé irányult, vajjon lesz-e, maradt-e benne anynyi élet, hogy valaha újra törzsévé válhasson egy országépítő

nemzetnek, amikor a régi nagy történelmi neveket viselők közül vártuk a szabadító, reményt nyújtó vezért; amikor az addig élen járók külföldön bujkáltak: a magyarok Istene Megváltót küldött ennek a népnek, mely már annyiszor bűnhődte meg a multat és jövődöt.

Jött a ma élő legnagyobb magyar! Jött a mi vérünkben való vér! Jött kicsiny serege élén a dicső vezér, hogy a magyar rónák tengerén kormányvesztette, meglékelten vergődő nemzet hajójára kitűzze a nemzeti szent trikolor, kóborló dögkeselyűk karmaiból kiragadja népét. Jött, hogy véres könnyeket töröljön, hogy önbizalmat adjon, hogy eltüntesse örökre a nemzet homlokáról a megbélyegző, lealacsonyító vörös csillag nyomát.

Sokszor hallottuk és halljuk azt a kijelentést, hogy fajtánkban van az egyetnemértés, a széthúzás átka. Egyben biztos vagyok: nincsen és nem lehet széles e hazában egyetlen egy magyar ki ne áldaná annak a Férfinek a nevét, ki a legnagyobb kétségbeesés, a legnagyobb gyász idején ragadta meg a nemzet lelkét, ébresztette fel kábultságából, győzte meg arról, hogy ezer esztendő dicsőséges multját, ezer esztendő államalkotó és fenntartó erejét, ezer esztendő kulturát és hagyományt nem pusztíthat el a trianoni vak gyűlölet örülete. Csak hinni, bizni akarni, dolgozni és áldozni kell, mert áll Buda és él magyar még!

A mindenható Isten nem engedte el ennek a vezérnek becsületes kezét. Az igazságnak győznie kellett az erőszak, a gyűlölet és igazságtalanság felett. Észak, Kelet, Dél leszakadt részei egymásután tértek és fognak visszatérni az édes Anya kebelére és a sír széléről visszarántott nemzet áldott imádságba foglalja a honmentő, dicső Vezér nevét.

A nemzet hálája nem késett. Módot keresett rá, hogy Kormányzója terhein könnyítsen. Komoly munkában és férfias erényekben megedzett, közszeretnek örvendő fiát állította az édes Apa mellé az ország legmagasabb közjogi Méltóságába. Nem gyöngé bábót, nem üres címet viselő lelket tett a legmagasabb helyre, hanem talpig férfit, talpig példaadó magyart.

Elszoktunk már attól, hogy magas polgári és közjogi méltóságokat viselő vezetőink a nemzet válságos napjaiban a küz-

dő hadsereg első vonalában nézzenek farkasszemet a biztos halállal. Azt hittük, hogy a mai gép- és anyagháború már nem kíván és nem kívánhat hasonló súlyos áldozatot. Azt hittük, hogy a Hunyadiak, a Bethlen Gáborok, Rákócziak, Tiszák hősi, dicső kora már a múltba vesző emlék, nem pedig megújuló, élő valóság.

Vitéz nagybányai Horthy István Magyarország kormányzóhelyettese, az egyik legfőbb közjogi Méltóság viselője, távol az orosz harctéren küzdő honvédeink első vonalába repülő gépén hősi halált halt.

A nemzet első, nagy apostoli Királyunk, Szent István napját ünnepelte, leborult a Szent Jobb előtt, melytől a ma váltságos idejében ihletést várt, irányt a pokoli zürzavarban, kiutat, melyen haladnia, melyet követnie kell. Megállott a nagy Honalapító szellemi ítélőszéke előtt, hogy számbavegye nemzeti lelkiismeretét, magyar faji öntudatát és becsületét. Míg zúgtak a harangok és az ájtatos százezrek megifjodott, felemelkedett lélekkel néztek az eljövendő megpróbáltatások felé, megjött a lesújtó, megrendítő hír, hogy az ország kormányzóhelyettese hősi halált halt.

Mélységes gyász sújtotta le az édes Apát, Anyát, özvegyet, pár éves kis fiut és velük együtt az egész magyar nemzetet.

Egy izig-vérig magyar fiatal vezér áldozta fel nemes életét, sokrahitatott, fiatal egyéniségét a becsület mezején a magyar férfi dicsőségért, a magyar katona hagyományos bátorságáért. Ugy érezte, hogy nem elég a diadalmas vezéri babérokoszorú, a nemzet hálájától övezett dícsfény, mely a Horthy nevet bearanyozta, hanem egyéni példamutatással és ha kei a halál hősi megvetésével is igazolnia kell az egyéni rátermettséget, a megérdemelt nemzeti bizalmat.

Akik hittünk és hittek Benne, ma megrendült lélekkel nézzük a bizonytalan jövőt. Ha lehetnek kételkedők, majd lelkiismeretük tükrében megjelenik a hős alakja, Ki készen volt a legnagyobb áldozatra is, Ki úgy halt meg, ahogy csak a hősök tudnak meghalni.

Ma már a kenderesi ősi családi sírbolt néma, csendes lakója. Csak dicső neve fénylik a magyar égen a hazáért hősi halált halt legnagyobbak legelső sorában.

Lelkiszemeink mély alázattal és hódolattal keresik Főméltóságú Kormányzó Urunkat, a legtöbbet veszített édes Apát. Ha van valahol igaz, őszinte részvét, ha a legsúlyosabb veszteségben van valahol igaz együttlézés, úgy az itt él a mi székely népiünk lelkében, kik nemcsak a nemzet dicső Kormányzóját, de a rabságban sínylődött nép megszabadítóját látjuk Ő Benne.

A hős Fiút visszaadni már nem tudja senki. Csak méltók lehetünk, csak méltóknak kell lennünk az Ő szellemi nagyságához: sziklaszilárd nemzeti egységgel. Ma ki kell üznünk a nemzet templomából minden gondolatot, mely az összetartás és egység rovására kufárkodik. Egy katona nemzet feltétlen hűségével és engedelmisségével álljunk az oldala mellett annak a férfinak, aki büszkeségét, életörömét, legkedvesebb fiát is fel tudta áldozni a nemzet javáért.

Dúl a leghatalmasabb világégés. Minden pillanatra fájdalmas, súlyos áldozatokat követel. Minden nemzet tekintete, reménysége az ő vezéreire csüng, kik lelkiismeretükön hordják százezrek életét, örömét és gyászát. Kire nézhetne, kiben bízhatna másban ez az annyi megpróbáltatáson átment nemzet, mint az ő hős Vezérére, az ő mélységes gyásszal sújtott nagy Urára.

Osak egy kérésünk van a magyarok Istenéhez: vigasztalja, őrizze meg, védje meg és tartsa meg nekünk a legnagyobb magyart, Főméltóságú Kormányzó Urunkat!

Szent-Iványi Gábor.

Dr. böllöni Mikó Ferenc.

Neve — mindnyájunk őszinte fájdalomára — korán jutott gyászkeretbe; de a lélek, amely benne lakozott s érzéseit irányító, gondolatait megtermékenyítette és cselekedeteiben kivirágozott és sokszoros gyümölcsöt hozott, számot tart a halhatatlanságra.

Unitárius egyházunk történetében drága örökség maradt reá. Unokája volt annak a *Mikó Lőrinc*nek, aki egybegyűjtötte és kommentárral kísérte az egyház szervezeti törvényeit. Tette pedig ezt olyan korszakban, amikor egyházunk úgyszólván a lét és nemlét harcát vívta az abszolút osztrák kormány fenhatósága alatt. Boldog emlékű nagyatyja szép családjában megvolt a nemes törekvés, hogy annak tagjai az életpályákon állandóan érdem szerint emelkedjenek s a bírói ranglétrán elérjék a legmagasabb polcot.

Ilyen környezetből indult el a mi barátunk és atyánkfia az élet nemes harcának megharcolására, szem előtt tartva mindenkor azt a családi szent hagyományt, amely unitárius és magyar szempontból egyaránt kötelez. Mint közvetlen elődei, ő is a jogi pályát választotta, amelyen az egyeneslelkűség, az erkölcsi tisztaság és a jellemzilárdság voltak mindvégig azok a vezérelvek, amelyeknek föltétlenül engedelmeskedett. Ugyanezeket az elveket tisztelte és megbecsülte másokban is, akiket baráti szívébe befogadott. A hivatali pályán elért sikereiről tanuskodnak kitüntetései és az a körülmény, hogy az igazságügyi minisztériumban évek hosszú során át a személyi ügyek referense volt, mint miniszteri tanácsos és utóbb, mint államtitkár. Egy pár évvel ezelőtt történt nyugalomba vonulása után egy darabig még szolgált, mint a könyvek és hírlapok központi ellenőrzésére létesített cenzura vezetője.